

Hvordan tørke,
tyrkiske demninger
og okkupasjonen
av en pumpestasjon
har ført til alvorlig
vannkrise nord i Syria.

Syrias vannkrig

En kvinne og barnet hennes er ute og går i solnedgangen i landsbyen Dawdiyye, 10 kilometer nord for byen Al-Hasakah. Byen og området rundt ble rammet av en alvorlig vannkrise i sommer, som et resultat av en full stans ved vannverket Alouk. Flere og flere mennesker som tidligere levde av jordbruk, forlater nå landsbyen. Ifølge FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (OCHA) har stansen rammet den direkte vannforsyningen til 460 000 mennesker nordøst i Syria. Og totalt er opptil en million mennesker berørt.

Foto: DANIELA SALA

En jente har fylt en beholder med vann hun har hentet i en tank ute i gården ved skolen Mousab bin Omayer i Tell Tamer nordøst i Syria. Siden oktober 2019, som et resultat av den tyrkiske okkupasjonen nordøst i Syria, er skolen hjem for 224 internt fordrevne flyktninger fra Serekaniye (eller Ras al-Ayn på arabisk). De har ikke tilgang til rennende vann og er avhengige av å kjøpe vann fra tankbiler.

Foto: DANIELA SACA

..... fakta Nordøst- Syria

/ Det kurdiskdominerte nordøstlige Syria, også kalt Rojava eller Vest-Kurdistan, ble erklært som en selvstyrt region i november 2013. Det dreier seg hovedsakelig om området nordøst for elven Eufrat.

/ I motsetning til det kurdiske selvstyrte området i det nordlige Irak er ikke Rojava anerkjent, hverken av syriske myndigheter eller internasjonalt. / Området kontrolleres av De syriske demokratiske styrkene (SDF) som var avgjørende i bekjempelsen av IS i mars 2019.

/ I Rojava er det opprettet demokratiske strukturer som knapt finnes i arabiske stater. Det legges vekt på direkte deltagelse, likestilling og religionsfrihet, og en samfunnsutvikling bygd på mangfold, økologi og selvberging.

/ 9. oktober 2019 invaderte Tyrkia det nordlige Syria med uttalt målsetting om å etablere en såkalt sikkerhetssone langs grensen på syrisk side, noe som innebar et angrep på det kurdiske selvstyret i Rojava.

Kilde: snl.no

Syrias vannkrig

Syrias vannkrig

BARTHOLOMÄUS VON LAFFERT

Frilansjournalist

DANIELA SALA

Frilansfotograf

Al-Hasakah, Syria

Sommeren 2021, ti år etter starten på krigen som har revet landet fra hverandre, befant det kurdiskkontrollerte Nordøst-Syria seg på kanten av nok en stor krise. Forskjellen er at det nå er vann som er våpenet.

Tyrkias okkupasjon av pumpestasjonen Alouk i 2019, en reduksjon uten sidestykke av elven Eufrats vannføring fra Tyrkia til Syria som en følge av Atatürk-demningen i Tyrkia, og en ekstremt regnfattig sesong inntraff samtidig. Det har rammet over 5,5 millioner mennesker som sliter med å få dekket vannbehovet. Sivilbefolkningen, spesielt de fattigste og mest sårbare, er blitt nødt til å betale prisen for denne kombinerte krisen.

Ikke egnet som drikkevann

Episenteret for krisen er Al-Hasakah, en by med drøyt 200 000 mennesker som tidligere fikk vann direkte fra Alouk. Nå har ikke innbyggerne noe annet valg enn å kjøpe vann fra tankbiler som kommer daglig med forsyninger fra landsbyer 40 kilometer øst for byen. Husholdningene bruker opptil halvparten av sin månedlige inntekt for å kjøpe vann til å dekke sitt grunnleggende behov. Dette vannet er imidlertid ofte ikke trygt å drikke, og tusenvis av mennesker, spesielt barn, er de siste månedene lagt inn på lokale sykehus med vannrelaterte sykdommer, som oppkast og diaré.

I Tell Tamer, ved frontlinjen som Tyrkia okkuperte i 2019, er hundrevis av flyktninger innlosjert i leirer og lokale skolebygninger. De har også mistet vannforsyningen, til tross for at de befinner seg få kilometer fra Alouk pumpestasjon.

Uten vann og strøm

200 kilometer vest ligger Tabqa-demningen i Eufrat

Sara Omar Dawoud er sykepleier ved pediatrik avdeling ved Al-Hasakah nasjonale sykehus. Avdelingen tar daglig imot unge pasienter som ofte får diagnosen alvorlig enteritt, en betennelse i tynntarmen, på grunn av forurenset vann. Hun forteller at hun føler hun står i frontlinjen i en av de verste krisene så langt, siden hun ikke ser noen ende på den.

som et talende eksempel på den pågående krisen. Vannivået var nede på 214 m³ i sekundet i juni, mindre enn halvparten av volumet som kreves for å sikre at kraftanlegget fungerer som normalt og bare en meter over demningens dødspunkt. Som et resultat av dette, får de tre millioner menneskene som får strøm fra kraftverket, for øyeblikket bare et par timer strøm om dagen.

Jordbruket og husdyrholdet i landsbyene står i fare. Og vannmangelen tvinger flere og flere mennesker til å forlate landsbygda og slå seg sammen med flyktningene i byene.

«Selv IS våget ikke å kutte vannet på en slik måte. Det er ingen som beskytter oss», sier Mohammed Abdo, lederen i en av de hardest rammede kommunene i Al-Hasakah. «Dette er ikke noe liv. De dreper oss sakte.»

«Jeg skulle ønske de heller bare drepte oss med gass slik Saddam gjorde i Halabja», legger han til og refererer til det kjemiske angrepet som i 1988 tok livet av 5000 mennesker i den kurdiske byen nord i Irak.»

De fleste barna ved pediatrik avdeling ved Al-Hasakah nasjonale sykehus er innlagt på grunn av vannrelaterte sykdommer: diaré, oppkast og enteritt (betennelse i tynntarmen). I april og mai var det 1359 personer som ble syke av forurenset vann i guvernementet Al-Hasakah, i tillegg ble 369 personer innlagt med akutt diaré. Fra juli til september ble 575 pasienter innlagt med akutt diaré og oppkast bare ved Al-Hasakah nasjonale sykehus. Mer enn halvparten av dem var barn.

Alle foto: DANIELA SALA

En gutt fyller vann fra en stor tankbil til en mindre. Store tankbiler transporterer vann fra brønner i landsbyer 30–40 kilometer øst for byen Al-Hasakah til en av de store rundkjøringene ved inngangen til byen. Her selger de vann til mindre tankbiler som leverer til husholdninger rundt i byen. I bakgrunnen ser man en liten pumpestasjon som tidligere ble brukt til å pumpe vann fra Alouk vannverk til bydelen Kashman i Al-Hasakah. Men siden Alouk ble okkupert av Tyrkia i oktober 2019, er vannforsyningen for det meste stanset.

Syrias vannkrig

Vannstanden ved demningen i Tabqa er blitt 6 meter lavere siden januar. Det skyldes mindre vannføring i elven Eufrat fra Tyrkia til Syria. Lederen ved demningen, Walat Darwish, forklarer at for tre år siden, da demningen ble gjenrobret fra IS i 2018, var vannstanden like høy som sperringen, hvor man fremdeles ser et rødt merke.

Alle foto: DANIELA SALA

Elven Khabur, som har sin opprinnelse i Tyrkia, var tidligere den største helårs sideelven til Eufrat og en av de viktigste vannkildene til byen Al-Hasakah (som ligger rundt 40 kilometer nedstrøms fra Tell Tamer). Men siden slutten av 2019, på grunn av oppdemming på tyrkisk side, lite regn og generell vannmangel, har elven tørket inn. Khaburs elveslette har tidligere vært Syrias viktigste hveteproduserende område, og det har også vært dyrket bygg, ris, sesam, grønnsaker og bomull.

Mohammed Abdo (60, i beige imidten) som sitter i kommunestyret, snakker med lokale bønder i bydelen Khashman i Al-Hasakah. Khashman ligger i utkanten øst i Al-Hasakah og er en av de hardest rammede bydelene. Stansen ved Alouk vannverk etter den tyrkiske okkupasjonen i oktober 2019, i kombinasjon med lite regn, har ført til tørke. Det har rammet jordbruket hardt. De lokale bøndene har måttet ty til vann fra provisoriske brønner, men vannet er ofte salt og ikke egnet til dyrking.

Vannstanden i den vestlige innsjøen i Al-Hasakah er så lav at lokale har fanget fisk bare med hendene. Innsjøen får vanligvis vann fra elven Khabur og en årlig regntid. Men i regnsesongen 2020–2021 kom det lite og uregelmessig regn. Kombinert med temperaturer som har vært høyere enn normalt, har det ført til tørke i det normalt svært fruktbare området. Det har rammet jordbruksproduksjonen og lokalbefolkningen hardt.

Ingeniør Khalid Abdaljabr ved vannverket al-Himma ser ned på et tomt basseng som normalt brukes til vannrensing og forsyning til byen Al-Hasakah. Siden 2011, da Alouk vannverk ble satt i drift, er al-Himma blitt drevet med minimal kapasitet. Men da Alouk ble okkupert i oktober 2019, vedtok myndighetene i Al-Hasakah å gjenoppta driften ved al-Himma i håp om at det kunne rense vannet fra Khabur. Men på grunn av vannmangel og lite regn tørket Khabur inn kort tid etter.

Arbeidere ved en pumpestasjon ved Tabqa-demningen (som demmer opp den kunstige Assad-sjøen) forsøker å bytte ut rør for å få pumpen i drift. Siden september 2021 har vannstanden vært så lav at pumpestasjonene som har betjent landsbyene rundt, ikke lenger har fungert.

Syrias vannkrig

Ahmad Mahmoud Alahri (62) hadde 8000 oliven-, sitron- og frukttrær i landsbyen Ayed Sarir i Tabqa sammen med sin bror. De siste årene har de mistet over 6000 av dem. Rundt halvparten ble ødelagt av IS, og den andre halvparten er ødelagt av tørke det siste året. Jorden hans ligger bare få kilometer fra Tabqa-demningen (det største vannreservoaret nordøst i Syria), men vannstanden er nå så lav at pumpene som tidligere forsynte landsbyene og jordområdene i nærheten, ikke lenger fungerer.

En gruppe kvinner og barn sitter ved bredden av Eufrat i byen Ar-Raqqah. Elven var tidligere altfor farlig å svømme i her, men siden januar 2021 har vannføringen i Eufrat fra Tyrkia til Syria vært betydelig mye lavere enn vanlig.

Alle foto: DANIELA SALA

Syrias vannkrig

Barn leker ved en vanntank ved inngangen til skolen Mousab bin Omayer i Tell Tamer. Skolen er hjem for 224 personer som er internt fordrevet etter den tyrkiske okkupasjonen av Nordøst-Syria. De har ikke tilgang til rennende vann og må kjøpe vann fra tankbiler.

Amer Meslet Alxewatna (32) sitter på sengen til ett av sine ti barn. Landsbyen de bor i, Umm Hejera, ligger 20 kilometer nord for Al-Hasakah og er hardt rammet av vannmangelen. Familien bruker 48 000 syriske pund i måneden på å kjøpe vann fra tankbiler. Det er nesten halvparten av Amers inntekt. Han er familiens eneste forsørger og tjener rundt 100 000 syriske pund i måneden (rundt 670 kroner).

Mohammed Abdo (60, t.h.) som sitter i det lokale kommunestyret, og hans svigerinne Berivan, som er arbeidsledig sivilingeniør, sitter i stuen. Bydelen deres, Khashman øst i Al-Hasakah, er en av de hardest rammede av vannkrisen. Over 460 000 mennesker er direkte berørt nordøst i Syria. Siden okkupasjonen av vannverket Alouk i oktober 2019 har familien vært avhengige av tankbiler og bruker 60 000 syriske pund i måneden på å kjøpe vann. Samlet har familien en inntekt på rundt 250 000 syriske pund i måneden (rundt 1650 kroner).

Alle foto: DANIELA SALA